

Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarı Arasındaki İlişki

Mehmet DURMAZ

Akdeniz Üniversitesi SBE, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Böl, Yüksek Lisans
mehmetenesdurmaz@gmail.com

Tahire HÜSEYİNLİ

Dr. Çalışma Ekonomisi Uzmanı,
tahirehuseyinli@gmail.com

Caner GÜÇLÜ

Ar. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi
canerguclu@akdeniz.edu.tr

Öz

Önemi herkesçe bilinen ama çoğu kimse tarafından etkili ve verimli bir şekilde kullanılamayan zaman yönetimi, bireyin eğitim hayatında ve sonrası iş hayatında düzenli ve kapsamlı bir hayat sürmesini sağlar. Öğrencilerin eğitim başarısını etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerin başında zamanı etkili yönetebilme becerisi gelmektedir. Zamanın sınırlı, buna karşılık arzu ve isteklerin sınırsız olduğu günümüzde zamanı etkili yönetebilme becerisi; günümüz insanının sosyal yaşam düzenini etkileyen en önemli olgudur. Eğitim hayatında öğrencilerin alışkanlıklarını, sorumluluklarını ve günlük zorunlu veya gönüllü ihtiyaçlarını belirlemede etkili bir faktör olan zaman yönetimi kültürü, belirleyici etkenlerden biridir. Zaman yönetimi; ihtiyaçları belirlemek ve belirlenen bu ihtiyaçları karşılamak için gerekli hedefleri yaratmaktır. Belirlenen hedefleri ortaya koymak için planlama, uygulama ve kontrol süreçlerinin gerçekleştirilmesi öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkileyecektir.

Anahtar Kelimeler: Zaman Yönetimi, Akademik Başarı, Turizm Eğitimi, Sosyal Medya, Nicel

The Relation Between Time Management And Academic Success

Abstract

The time management whose importance is known by everyone but can't be used effectively and efficiently by most of the people, provides individuals to continue a regular and comprehensive life in their training life and after training life. There are many factors that affect students' achievement. The ability of managing time effectively is one of the most important factor. Nowadays, when the time is limited on the contrary, wishes and desires are unlimited, the ability of managing time effectively is the most important fact that affect the today's human social life. Time management culture, which is an effective factor in determining students' habits, responsibilities and their daily necessary and voluntary needs in education life, is one of the determining factors. Time management is to identify the needs and create the necessary targets to meet these identified needs. To expose the identified targets, the fulfillment of planning, application and control processes affects students' achievement in a positive way.

Keywords: Time Management, Academic Successes, Tourism Education, Social Media, Quantitative

1. Giriş

Zaman yönetimi, zamanı verimli kullanabilmek için amaçları ve hedefleri elde etmeye çalışma olayıdır. Günümüzde ise zaman yönetimi ya da zaman kullanımı bireyler açısından çok büyük bir önem taşır. Zaman yönetiminin önemi bilindiği üzere sadece zamanın kontrolü anlamına gelmez, fakat zamanın kontrolü bireylerin hayatının değerini arttırmayı sağlayan en önemli unsurlardan sayılabilir (Alay, 2000:329). Peter Drucker'a göre zamanı yönetebildiğimiz takdirde her hangi bir şeyi yönetmemiz mümkün olacaktır (Adair, 2004:7). Zaman yönetimi, yoğun olarak çalışan yöneticilerin zamanlarını daha iyi ve verimli yönetebilmelerine yardımcı olma amacı ile eğitim aracı işlevi görerek Danimarka'da doğmuş ve ardından dünyaya yayılmıştır. Zaman yönetimi günümüzde ise, özellikle profesyonel çalışma hayatında başarının en önemli ögesi olarak gösterilebilir (Koch, 1998:147).

Zaman verimli kullanılmıyor ve doğru bir şekilde yönetilmiyorsa bireyin başarısından söz etmek söz konusu olamaz. Aslında zamanı kullanamayıp doğru bir şekilde yönetemeyen birey düşünüp dinlenmeye de vakit bulamaz. Bu olay bireyde kaygıyı tetikler. Verimli olmak çok düşünmek anlamına gelmez. Çok düşünüp çalışmak ile verimli ve olumlu sonuçlar alabilmek arasında doğrudan bir ilişki gözetilemez. Aslında önemli olan nokta bireyin zaman içinde zamanı değil kendisini doğru bir şekilde yönetebilmesidir (Efil, 1999).

Çoğu bireyde görüldüğü üzere genellikle bireyler zamanlarını nasıl verimli ve doğru bir şekilde yönetebileceğini bilemezler. Profesyonel anlamda yaşantılarını ve günlük yaşamlarını idare edemezler çünkü kişisel olarak da zamanını etkin ve verimli kullanamamışlardır. Zaman yönetiminin en doğru kullanımı bireyin hayatını kendisi en doğru biçimde yönetmesi ve planlayabilmesinden geçer (Hendry, 2004). Zaman kaynağının aktif ve verimli kullanılabilmesiyle sadece yapılan aktivitelerde iyi sonuçlar elde edilmekle birlikte bireylerin özel yaşantılarında da başarılı olmasını ve sağlıklı ilişkiler geliştirmesi konusunda da yardımcı dokunmaktadır (Karakoç, 1990).

2. Zaman Yönetimi

2.1 Zaman Yönetimi Kavramı

Zaman kavramı, tanımı zor olmakla birlikte soyut ve öznel sayılmaktadır. Zaman tanımları bundan dolayı farklı şekillerde ortaya çıkmıştır. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise zaman tanımı: "Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit." (Başaran, 1991:14).

Yine zamanın sözlük anlamına bakıldığında, geçmişten günümüze ulaşmış olan meydana gelen olayların geleceğe doğru sıralanan kesintisiz bir süreç olduğu görülür. Meydana gelen olaylar zaman kavramının temel bileşeni sayılır. Her şey meydana gelen bir olay olabilir. Sabahları okula gitmek, geceleri yatağa yatmak, uyumak, işe gitmek meydana gelen olayın birer

örneğidir. Zaman kavramı ise meydana gelen bu olayların sırasıyla, birbirini tekrar ederek meydana gelmesidir (Smith H. W., 2002).

Bireylere göre değişiklikler gösteren zaman yönetimi kavramı için birbirinden farklı tanımlar yapılmaktadır. Zaman yönetimi kavramında aslında düşünüldüğü gibi olay zaman kavramının açıklanmaya çalışılması değil, mevcut şu andaki zamanda nelerin yapılabileceğinin diğer seçeneklerin planlanmasıdır (Erdem ve Kaya, 1998).

Zaman kavramını ayrıştırdığımızda üç farklı grupta incelendiğini görebiliriz. Bunlar; fiziksel zaman, biyolojik zaman ve psikolojik zamandır. Tek tek açıklamak gerekirse; fiziksel zaman, sürekliliğini sürdürebilen, saat ile izlenimi yapılabilen ve geçmişten geleceğe devamını sağlayabilen zamandır. Biyolojik zaman, adından da anlaşıldığı üzere biyolojik saatlerle kontrol edilip ölçülen, hayatımızın büyük bir ölçüde devamını sağlamanı sağlayan organların devamlılığına karar veren, bu sayede biyolojik süreçlerin meydana gelmesinde etkili olan zamandır. Fiziksel zaman ile biyolojik zaman arasındaki benzerlik ise ikisinin de sürekli olmasıdır. Psikolojik zaman ise bu iki zamandan farklı olarak farkında olma ve bilinçlenme ile değerlendirilebilir. Psikolojik zaman diğer zamanlar gibi sürekli bölümüne girmez ve farklı ölçümlerden oluşur. Başka anlatım yolu ile psikolojik zaman, psikolojik an olarak bilinen zaman birimlerinden meydana gelmesidir. Kronolojik sıralamaya zaman bölümlerinde rastlanmaz (Passig, 2004: 27-42).

Bu noktada da, bireylerin geçirmekte oldukları zamanlarını nasıl daha etkin ve verimli kullanabilecekleri konusunda ihtiyaçlarının karşılanabilmesini amacıyla “zaman yönetimi” diye adlandırılan yeni bir kavram ortaya çıkmaktadır. Bireylerin her alanda yaptıkları aktivitelerin verimli ve etkin olmasının temelinde geçirmekte oldukları zamanlarını iyi kullanmalarına bağlı olduğu görüşü günümüzde oldukça yaygın olmakla birlikte, zamanını kullanımında pasif ve verimsiz olan kişilerin birçok şeyi düzgün bir şekilde başarabildikleri gözlenmemektedir.

2.2 Zaman Tuzakları

Zaman tuzaklarını kişinin kendisinden kaynaklanan ve dış etkenlerden kaynaklanan tuzaklar olarak iki gruba ayırabiliriz. Kişinin kendisinden kaynaklanan zaman tuzaklarını kısaca şu şekilde açıklayabiliriz:

Kararsızlık: Karar almak; sahip olunan alternatifler içerisinde seçim yapmak üzere girişilen faal bir düşünme, alınan kararı uygulamaya koyma ve kararın uygulanabilirliğini gözden geçirip kontrol etme sürecidir.

Kararsızlığın yol açtığı problemler birbirlerini tetikleyici niteliktedir. En başta vakit kaybı ve buna bağlı olarak yaşanan zaman baskısı, akabinde karar mekanizmasının doğru işlememesinden ileri gelen belirsizlik ve karmaşa durumunun ortaya çıkmasına neden olur. Bu durum ise genel olarak randıman düşüşüne sebebiyet verdiği gibi, zamanın etkili şekilde yönetilmesine de engel teşkil eder. Karar alma aşamasında, doğru karar verebilmek kadar bu kararı vaktinde verebilmek de büyük önem taşımaktadır zira vaktinde verilmeyen kararların uygulanabilirliği yoktur ve dolayısıyla bu kararların sürece olumlu anlamda etkileri olmaz.

Kararsızlığın başlıca nedenleri bilgi eksikliği, alternatif seçimlerin hedef veya hedefler doğrultusunda net olarak belirlenmemiş olması, yetkin olmamak, olumsuz kişisel özellik ve kendini hem risk almaktan kaçınma hem de hata yapma korkusu olarak gösteren güven eksikliği olarak özetlenebilir. İşe koyulma ve işte ilerleme sürecini sekteye uğratan kararsızlık, bir anlamda “zaman hırsız” olarak da tanımlanabilir.

Plansızlık: Planlama, bir diğer deyişle zaman yönetimi olarak ifade edilebilir ve kişiye iki önemli yarar sağlar. Öncelikle, hedef noktaya nasıl erişilebileceğine dair yol gösterici niteliktedir. İkinci olarak, bu yolda gereksinim duyulabilecek kaynakları belirler. Bununla birlikte planlama, kararsızlığın neden olduğu en önemli sorun olan zaman kaybını en aza indirdiği gibi sarf edilen efordan maksimum verim alınmasına yardımcı olarak emek sarfiyatını da önemli ölçüde azaltır; yeni, ilerici yöntem ve kuralların geliştirilmesine ön ayak olup hedeflere konsantre olunmasına, belirsizlik ve riskin minimize edilmesine olanak sağlar. Sağladığı tüm bu faydalar sayesinde, plansız çalışmaların sinir sistemi üzerinde yol açtığı tahribatların en aza indirilmesinde de önemli rol oynar (Haynes, 1999:29).

Öncelikleri Belirleyememe: Bireylerin, hemen herkesin zamanının olmamasından veya işleri yetiştirememekten şikayetçi olmasından da rahatlıkla anlaşılabilen üzere, tasarladıkları her şeyi gerçeğe dönüştürebilecek zamanları yoktur. Bu sebepten ötürü, yapılacak işler için öncelik sıralaması oluşturmak ve buna uygun olarak hareket etmek gerekmektedir.

Öncelik belirlemek incelikli ve önemli bir konudur. Buna karşılık, kişinin bu konuda esnek olması da gerekmektedir. Belirlenmiş önceliklere körü körüne bağlı olmak, koşulların gelişmesi ve/veya değişmesi halinde vakit kaybına yol açabilir. Planlama yaparken önceliklerin değişebileceği göz önünde bulundurularak iş yükü bütün bir parça halinde değerlendirilmeli, hangi işin öncelik taşıdığına tespiti iyi bir şekilde yapılmalıdır. Öncelik verilen bir işin iptal olması veya bu işin önceliğinin değişmesi halinde kişi alternatif bir plan oluşturup zamanı verimli şekilde kullanmaya devam edebilmelidir. Aksi takdirde, vakit kaybı meydana gelebilir.

Hayır Diyememe: Genellikle önemsiz görülüp dikkate alınmasa da, hayır diyememek kişiyi beklenmedik pek çok ekstra işle karşı karşıya bırakan ve önemli ölçüde zaman kaybına neden olabilen; bu sebepten ötürü üzerine eğilmesi gereken önemli bir konudur. Devam edilen işin hassas bir bölümünde alınan daha ilgi çekici bir teklif için “Hayır!” diyememek, akabinde aynı iş için çok daha fazla vakit harcanmasına ve dolayısıyla vakit kaybına yol açabilmektedir (Tengilimoğlu vd, 2008:216).

Erteleme: Erteleme davranışı, karar alma sürecini uzatma, bir işi yapmayı geciktirme, erteleme odaklı davranışsal bir meyil veya karakter özelliği olarak tanımlanmaktadır (Milgram vd, 1998:297). Erteleme eylemi, bilinçli ve bilinçsiz olarak iki ayrı şekilde meydana gelmektedir. Bilinçli erteleme, kişi uyanık ve eylemlerinin bilincinde olduğundan, tanı ve bazı önleyici eylemler geliştirilmesi için müdahale açısından daha kolaydır. Öte yandan

bilinçsiz erteleme, kişi eylemlerinin büyük bir bölümünün farkına dahi varmadığından ötürü, hem teşhis hem de müdahale açısından daha zordur. Türü ne olursa olsun, ertelemenin fırsat maliyeti daima yüksek olmaktadır. Ertelenen iş sadece mevcut vakti değil, daha sonra yapılması gereken işlerin vaktini de çalar. Ayrıca, genel olarak işlerin sıkışmasına neden olacağından, kişi üzerinde stres ve zaman kaygısı gibi olumsuz psikolojik baskılar oluşturur.

Dağınık Masa ve Dosyalama Sistemi: Dağınık masa, iyi çalışan bir dosyalama sistemine sahip olunmadığının göstergesidir ve yöneticilerin önündeki en önemli zorlayıcı etkenlerden biridir. Bu bağlamda, zamanın verimli kullanılmadığına da işaret eder. Plansızlık bunun baş sebebidir. Plan ve programdan yoksun olmak belirsizliğin ve karmaşanın ortaya çıkmasına; bu da etkili bir biçimde ele alınamayan işlerin üzerindeki kontrolün kaybedilip bireyin veriminin düşmesine, odak problemlerine, yorgunluğa, strese ve tüm bunların bir sonucu olarak aynı zamanda vakit kaybına neden olur (Akgemci vd, 2003:90).

Dış etkenlerden kaynaklanan zaman tuzaklarını ise şu şekilde ifade edebiliriz:

Beklenmeyen Ziyaretçiler: Hesapta olmayan her bir ziyaretçi, programlanan zaman akışını sekteye uğratar. Zira o kişiye ayrılan vakit, halihazırda başka bir iş için kullanılıyor olmalıdır ve ziyaret sebebiyle bu vakit ziyaret süresi oranında çalınmış olur. Bu sebepten ötürü, beklenmedik ziyaretçi akınları göz önünde bulundurularak, bunun önüne geçmek amacıyla önlemler alınmalıdır (Karaoğlan, 2006:88).

İletişim Araçlarının Etkili Kullanılmaması: Günümüz günlük yaşantısında iletişim araçlarına adeta bağımlı hale gelmiş durumdayız. Özellikle cep telefonları ve internet vasıtasıyla her an istediğimiz kişilerle iletişim kurabildiğimiz gibi herkes de bizimle istediği zaman iletişime geçebiliyor. Öğrenciler ders çalışırken yada bazı sorumluluklarını yerine getirirken gelen aramalara cevap vermek ve uzun konuşmak zorunda kalabiliyor. Bu durum ise zamanın etkili ve verimli kullanılmasına engel teşkil etmektedir.

Ergonomik Olmayan Çalışma Ortamı: Öğrencinin motivasyon seviyesini belirleyen etkenler çok çeşitlidir. Çalışma ortamında mevcut olan fiziki kapasiteye ek olarak havalandırma, ışıklandırma ve hatta kullanılan eşyalarının biçimleri, dizaynları ve erişilebilirlikleri dahi verimliliğini, motivasyonunu önemli ölçüde etkileyebilir.

3. Yöntem

Araştırmanın çalışma evrenini Alanya'da turizm eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği bölümünün 2., 3. ve 4. sınıflarının birinci ve ikinci öğretim türündeki öğrencilerin toplamı 870 kişidir. Yine Alanya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı turizm eğitimi veren okullar olarak Ümit Altay Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin ve Alanya Rifat Azakoğlu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin turizm eğitimi alan 10., 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin toplamı 644 kişidir. Dolayısıyla çalışma evrenini 1514 öğrenci

oluşturmaktadır. Maliyet güçlükleri, kontrol güçlükleri ve etik zorluklar gibi nedenlerden dolayı çalışma evrenini temsil eden küçük bir küme (Balcı, 1997: 92-93; Karasar, 1991: 109 110) yani çalışma evrenini temsil ettiği düşünülen bir örneklem seçilmiştir. Çalışmanın evreni içinde ulaşılabilen örneklem sayısı 770 kişiden oluşmaktadır ama elde edilen verilerin 90 tanesinde fazla eksik bilgi olduğu için bu anketler değerlendirmeye alınmamıştır ve sonuç olarak analiz için 680 anketin analiz için uygun olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmış ve anket 2 bölümden oluşmaktadır. Öğrencilere ait sosyo-demografik verilerin elde edilmesinde bir 'Sosyo-Demografik Durum Anketi' ve zaman yönetimi becerilerini ölçmek için 'Zaman Yönetimi Becerileri Ölçeği' kullanılmıştır.

1991 yılında Britton ve Tesser tarafından geliştirilen Zaman Yönetimi Ölçeği(ZYÖ), orijinal olarak toplamda 35 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçeğin; kısa dönem planlama, zaman tutumları ve uzun dönem planlama olmak üzere üç boyutu vardır. Bu ölçeğin Türkçe'ye farklı uyarlamaları(Alay ve Koçak, 2002, İşcan, 2008, Kibar vd. 2014) mevcuttur.

Bu Çalışmada Kibar ve diğerleri tarafından 2014 yılında bazı ifadeler eklenip çıkarılarak hazırlanan, Türkçe'ye uyarlanan ve 7 boyutlu 25 maddeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Bu çalışmanın Cronbach's alfa ölçek güvenilirlik katsayısı 0,679 olarak bulunmuştur. Bu sonuç kullanılan anketin güvenilir olduğunu göstermektedir (Kayış, 2010:405). Faktör analizi sonrasında ifadelerin gruplandırılması şu şekilde ifade edilmiştir:

Planlama Boyutu: Öğrencilerin uzun ve kısa vadeli plan yapıp yapmadığını, yapılan planların değerlendirilmesini ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Önceliklendirme Boyutu: Öğrencilerin günlük bir çok faaliyet arasında ders, ödev, proje gibi kendisi için önemli olan sorumluluklarına öncelik tanıyıp tanımadığını ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Programlama Boyutu: Öğrencilerin günlük yada daha uzun dönemdeki sorumluluklarını yazılı olarak belirli bir programa tabi tutup tutmadığını ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Erteleme Boyutu: Öğrencilerin yapmakta olduğu işleri erteleme alışkanlıklarının olup olmadığını ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Tuzaklar Boyutu: Öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirirken kontrol ettiği veya edemediği engelleri ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

Önem Verme Boyutu: Öğrencilerin yapmakta olduğu veya ilgi alanına girdiği şeylere önem verdiğini ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

İnanma Boyutu: Öğrencilerin amaçlarını belirleme ve bunları uygulamaya geçirmekte sorun yaşayıp yaşamadığını ölçen ifadelerden oluşmaktadır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu kısmında anket aracılığı ile elde edilen veriler ile katılımcıların demografik özellikleri, öğretim türlerine göre lise ve lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin zaman yönetimi becerileri açısından ilişkisini ortaya çıkarmak, elde edilen bulgular açıklanmaya çalışılacak ve sonuçlar ortaya konulacaktır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	N	%	Öğretim Türü	N	%
Kız	293	43.1	Lise	333	49.0
Erkek	387	56.9	Lisans	347	51.0
Toplam	680	100	Toplam	680	100
Günlük sosyal medya kullanımı	N	%	Not Ortalaması	N	%
5-10 dk.	99	14.6	Çok Kötü	60	8.8
30 dk. civarı	92	13.5	Kötü	171	25.1
1 saat civarı	235	34.6	Normal	270	39.7
2 saat ve üzeri	242	35.6	İyi	146	21.5
Cevapsız	12	1.8	Çok İyi	33	4.9
Toplam	680	100	Toplam	680	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %56.6'sını erkek öğrenciler oluştururken, öğretim türü açısından bakıldığında lise ve lisans eğitimi alan öğrencilerin sayıları(lise 334, lisans 347) birbirine yakındır. Yine öğrencilerin günlük sosyal medya kullanım sürelerine bakıldığında %28.1'i 30 dakika ve aşğını kullanırken, %70.2'si ise 1 saat ve fazlasını kullanmaktadır.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Zaman Yönetimi Becerileri Algısı

Zaman Yönetimi Becerileri	Cinsiyet	N	A.O.	S. S.	t	P
Önceliklendirme Boyutu	Erkek	387	3,0882	,75381	-,566	,571
	Kız	293	3,1268	,78513		
Erteleme Boyutu	Erkek	387	3,0315	,75381	-3,484	,001
	Kız	293	3,2385	,78513		
Yoğunlaşma Boyutu	Erkek	387	3,6629	,74921	,595	,552
	Kız	293	3,6290	,71585		
Tuzaklar Boyutu	Erkek	387	3,0325	,86423	-1,282	,200
	Kız	293	3,1213	,93378		
Önem verme	Erkek	387	2,7599	,61374	,560	,576

Boyutu	Kız	293	2,7344	,55705		
Programlama Boyutu	Erkek	387	2,0687	,88486	-,936	,350
	Kız	293	2,1346	,94044		
Planlama Boyutu	Erkek	387	3,0364	,83579	-1,631	,103
	Kız	293	3,1415	,82694		

Katılımcıların Zaman Yönetimi Becerileri alt boyutlarına yönelik algılarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik %95 anlamlılık düzeyinde yapılan t-testi analizi sonucunda katılımcıların cinsiyetlerine göre erteleme boyutu ($t=-3,484$, $p=0.001<0.05$) algılamaları arasında anlamlı bir farklılık görülürken diğer boyutlarda %95 anlamlılık düzeyine göre anlamlı farklılıklar görülmemektedir.

Tablo 3: Öğretim Türüne Göre Zaman Yönetimi Becerileri Algısı

Zaman Yönetimi Becerileri	Öğretim Türü	N	A.O.	S. S.	t	P
Önceliklendirme Boyutu	Lise	334	3,2177	,90333	3,314	,001
	Lisans	346	2,9958	,84285		
Erteleme Boyutu	Lise	334	3,0576	,79434	-2,093	,037
	Lisans	346	3,1816	,74942		
Yoğunlaşma Boyutu	Lise	334	3,7606	,72569	3,958	,000
	Lisans	346	3,5399	,72801		
Tuzaklar Boyutu	Lise	334	3,2988	,87435	6,737	,000
	Lisans	346	2,8506	,86058		
Önem verme Boyutu	Lise	334	2,8698	,59935	5,358	,000
	Lisans	346	2,6322	,55666		
Programlama Boyutu	Lise	334	2,1391	,93646	1,184	,237
	Lisans	346	2,0565	,88140		
Planlama Boyutu	Lise	334	3,0539	,84311	-,854	,394
	Lisans	346	3,1085	,82348		

Katılımcıların Zaman Yönetimi Becerileri alt boyutlarına yönelik algılarının öğretim türlerine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik %95 anlamlılık düzeyinde yapılan t-testi analizi sonucunda katılımcıların eğitim türüne göre önceliklendirme boyutu ($t=3,314$, $p=0.001<0.05$), erteleme boyutu ($t=-2,093$, $p=0.037<0.05$), yoğunlaşma boyutu ($t=3,958$, $p=0.000<0.05$), tuzaklar boyutu ($t=6,737$, $p=0.000<0.05$), önem verme boyutu ($t=5,358$, $p=0.000<0.05$) algılamaları arasında anlamlı bir farklılık görülürken;

katılımcıların eğitim türlerine göre programlama boyutu ($t=1,184$, $p=0.237>0.05$) ve planlama boyutu ($t=-,854$, $p=0.394>0.05$) algılamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4: Not Ortalamaları ve Planlama Boyutu Algısı:

Not Ortalamaları	N	A.O.	S.S.	S.H.	ANOVA	
					F	p
Çok Kötü	60	2,7883	,71848	,09276	3,484	,008
Kötü	171	3,0150	,84432	,06457		
Normal	270	3,1083	,83192	,05063		
İyi	146	3,1727	,82213	,06804		
Çok İyi	33	3,3403	,89801	,15632		
Toplam	680	3,0817	,83301	,03194		

Tablo 4’de elde edilen analiz bulgularına göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri planlama boyutu algılarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik algısı not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=3,484$, $p=0.008$). Bu farklılığın kaynağını tespit etmek için Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre Zaman Yönetimi Becerileri planlama boyutu algısındaki en yüksek farklılığın not durumları “çok kötü” olan öğrenciler ile “çok iyi” olan öğrenciler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle not durumları “çok iyi” olan öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla planlama boyutu algısı daha yüksektir. Ayrıca planlama boyutu algısı en düşük not durumu ise “çok kötü” olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 5: Not Ortalamaları ve Önceliklendirme Boyutu Algısı

Not Ortalamaları	N	A.O.	S.S.	S.H.	ANOVA	
					F	p
Çok Kötü	60	2,8948	,64967	,08387	6,700	,000
Kötü	171	2,9195	,94324	,07213		
Normal	270	3,1030	,87863	,05347		
İyi	146	3,3341	,84117	,06962		
Çok İyi	33	3,4470	,76485	,13314		
Toplam	680	3,1048	,87947	,03373		

Tablo 5’de elde edilen analiz bulgularına göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri önceliklendirme boyutu algılarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik algısı not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=6,700$, $p=0.000$). Bu farklılığın kaynağını tespit etmek için Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre Zaman Yönetimi Becerileri önceliklendirme boyutu algısındaki en yüksek farklılığın not durumları “çok kötü” olan öğrenciler ile “iyi” olan öğrenciler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle not durumları “iyi” olan

öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla önceliklendirme boyutu algısı daha yüksektir. Ayrıca önceliklendirme boyutu algısı en düşük not durumu ise "çok kötü" olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 6: Not Ortalamaları ve Tuzaklar Boyutu Algısı

Not Ortalamaları	N	A.O.	S.S.	S.H.	ANOVA	
					F	p
Çok Kötü	60	2,7992	,86852	,11213	4,173	,002
Kötü	171	2,9766	,90845	,06947		
Normal	270	3,0758	,85118	,05180		
İyi	146	3,1963	,91196	,07547		
Çok İyi	33	3,4555	,98114	,17079		
Toplam	680	3,0708	,89527	,03433		

Tablo 6'da elde edilen analiz bulgularına göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri tuzaklar boyutu algılarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik algısı not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=4,173$, $p=0.002$). Bu farklılığın kaynağını tespit etmek için Post Hoc testlerinden Scheffe testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre Zaman Yönetimi Becerileri tuzaklar boyutu algısındaki en yüksek farklılığın not durumları "çok kötü" olan öğrenciler ile "çok iyi" olan öğrenciler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle not durumları "çok iyi" olan öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla tuzaklar boyutu algısı daha yüksektir. Ayrıca tuzaklar boyutu algısı en düşük not durumu ise "çok kötü" olan öğrencilerden oluşturmaktadır.

Tablo 7: Not Ortalamaları ve Yoğunlaşma Boyutu Algısı

Not Ortalamaları	N	A.O.	S.S.	S.H.	ANOVA	
					F	p
Çok Kötü	60	3,4562	,69718	,09001	3,411	,009
Kötü	171	3,5548	,79194	,06056		
Normal	270	3,6612	,73737	,04487		
İyi	146	3,8014	,60595	,05015		
Çok İyi	33	3,6994	,87386	,15212		
Toplam	680	3,6483	,73468	,02817		

Tablo 7'de elde edilen analiz bulgularına göre, öğrencilerin zaman yönetimi becerileri yoğunlaşma boyutu algılarının farklılık gösterip göstermediğine yönelik algısı not ortalamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F=3,411$, $p=0.009$). Bu farklılığın kaynağını tespit etmek için Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmış ve elde edilen sonuçlara göre Zaman

Yönetimi Becerileri yoğunlaşma boyutu algısındaki en yüksek farklılığın not durumları “çok kötü” olan öğrenciler ile “iyi” olan öğrenciler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle not durumları “iyi” olan öğrencilerin diğer öğrencilere kıyasla yoğunlaşma boyutu algısı daha yüksektir. Ayrıca yoğunlaşma boyutu algısı en düşük not durumu ise “çok kötü” olan öğrencilerden oluşturmaktadır.

Sonuç

Zaman yönetimi becerileri boyutlarından olan erteleme boyutu ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farka ulaşılırken, diğer boyutlar (planlama, önceliklendirme, programlama, tuzaklar, önem verme ve yoğunlaşma) ile öğrencilerin cinsiyeti arasında anlamlı bir farka ulaşamamıştır. Bunun sebebi erteleme boyutu ifadelerinden kaynaklanabilir. Araştırma büyük oranda, zaman yönetimi becerilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını göstermektedir. Benzer şekilde İşcan (2008) tarafından yapılan çalışmada kız ve erkek öğrencilerin zaman yönetimi becerilerinin benzer düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine; Erdem, Pirinççi ve Dikmetaş (2003) tarafından yapılan çalışmada da zaman yönetimi becerileri açısından, kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Araştırmanın bulguları bu iki çalışmanın bulgularıyla uyusmaktadır.

Öğrencilerin lise veya lisans düzeyi açısından incelenmesi alan yazında pek incelenmemiştir. Ama öğrencilerin yaş düzeyleri ve lise-lisans sınıf düzeylerinde benzerlik olduğu için bu bağlamda değerlendirmek mümkündür. Araştırmada öğrencilerin lise ve/veya lisans düzeyinde eğitim alanlar ile zaman yönetimi becerileri boyutları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu çalışmada yaş düzeyi ile zaman yönetimi becerileri arasında anlamlı bir fark çıksa da, bu fark Trueman ve Hartley (1996), Andıç (2009) gibi çalışmaların aksine negatif yönde bir farktır. Bir diğer ifadeyle alan yazında yaş ile ZYB algısı arasında sınıf düzeyi arasında anlamlı ve doğru bir orantı varken, bu çalışmada lise öğrencilerinin ZYB algıları üniversite öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Bunun nedeni lise öğrencilerinin emek yoğun turizm sektöründe çalışmaları sebebiyle zamanlarını daha iyi yönetmelerinde yardımcı olmasına dayandırılabilir.

Yine araştırmanın sonucuna göre öğrencilerin ZYB ile akademik başarıları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Çalışmamıza benzer olarak, alan yazında birçok araştırmada zaman yönetimi becerilerini daha iyi uygulayan öğrencilerin uygulamayanlara oranla akademik olarak daha başarılı oldukları görülmektedir (Alay ve Koçak, 2003; Britton ve Tesser, 1991; Demirtaş ve Özer, 2007; Mace ve Tira, 1999).

Öğrencilerin zamanlarını daha iyi yönetebilmeleri için teorik ve pratik eğitimde bu kavramlara daha çok yer verilmesi, zaman yönetimi ile ilgili seminerlerin, konferansların düzenlenmesi çoklukla sağlanmalıdır. Ayrıca bu becerilerin artırılmasında danışmanlık gibi hizmetlerin verilmesi öğrencinin hem lise hayatında hem üniversite hayatında ve sonrasında önemli ve faydalı bir yetenek olarak karşısına çıkacaktır.

Kaynakça

- Akgemci, T., Çelik, A., Aydoğan, E., & Akatay, A. (2003). Zaman Yönetimi ve Yönetimsel Zamanda Etkinlik, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Alay, S. (2000). Relationship Between Time Management and Academic Achievement of Selected University Students. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Alay, S., & Koçak, S. (2002). Zaman Yönetimi Anketi: Geçerlik ve Güvenirlik, Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 9-13.
- Balci, O. (1997, December). Verification Validation And Accreditation Of Simulation Models. In Proceedings of the 29th conference on Winter simulation (pp. 135-141). IEEE Computer Society.
- Başaran, İ. E. (1991). Örgütsel Davranış, Gül Yayınevi, Ankara.
- Britton, B., & Tesser, A. (1991). Effects of time management practices on college grades. *Journal of Educational Psychology*, 83 (3), 405-410.
- Burkert, T., Leupold, J., & Passig, G. (2004). A Photorealistic Predictive Display. *Presence*, 13(1), 22-43.
- Efil, İ. (1999). İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon. Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Erdem, R., & Kaya, S. (1998). Zaman Yönetimi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 7 (2), 99-120.
- Erdem, R., Piriñci, E., & Dikmetaş, E. (2005). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (7), 167-177.
- Haynes, M. E. (1999). Kişisel Zaman Yönetimi. Alfa Yayınları, İstanbul.
- Hendry, C. (2004). Making Most of Time. *Nurse Researcher*, 12 (2).
- İşcan, S. (2008). Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi SBE, Denizli.
- Karakoç, N. (1990). İşletmelerde Etkenliği Belirleyen Bir Kaynak:Yönetimsel Zaman. *Verimlilik Dergisi* (2).
- Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Teknikleri. Sanem Matbaacılık,4, Ankara.

Kibar, B., Fidan, Y., & Yıldırım, C. (2015). Öğrencilerin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki: Karabük Üniversitesi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(2).

Koch, R. (1998). *The 80/20 Principle: The Secret Of Achieving More With Less*. New York: Bantam Doubleday Dell Publishing Group.

Mace, J. G., & Tira, D. E. (1999). Time Management Behaviors As Potential Explanatory Factors In Dental Academic Achievement. *Journal of Dental Education*, 63(10), 738-744.

Smith, H. W. (2002). *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Tengilimoğlu, D., Atilla, E., & Bektaş, M. (2008). *İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

Trueman, M., & Hartley, J. (1996). A Comparison between the Time-Management Skills And Academic Performance of Mature and Traditional-Entry University Students. *Higher Education*, 32(2), 199-215.

Watt, D. J., Kayis, B., & Willey, K. (2010). The Relative Importance of Tender Evaluation and Contractor Selection Criteria. *International Journal of Project Management*, 28 (1), 51-60.

